

CLARA SÁNCHEZ

QUAN ARRIBA LA LLUM

Columna

CLARA SÁNCHEZ
QUAN ARRIBA
LA LLUM

Traducció de Núria Parés Sellarès

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
TÍTOL ORIGINAL: *CUANDO LLEGA LA LUZ*
PRIMERA EDICIÓ: AGOST DEL 2016
© CLARA SÁNCHEZ, 2016
© DE LA TRADUCCIÓ: NÚRIA PARÉS SELLARÈS, 2016
© EDITORIAL PLANETA, S.A.
© COLUMN EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-2122-5
DIPÒSIT LEGAL: B.12.528-2016
FOTOCOMPOSICIÓ: VÍCTOR IGUAL, S.L.
CARRER ARAGÓ, 390 - 08013 BARCELONA
IMPRÈS A: CPI (BARCELONA)

www.columnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

Índex

<i>Pròleg</i>	11
1. Un passat enverinat	13
2. La punta de l'iceberg	27
3. Hipopòtams i papallones	49
4. La caseta de la platja	103
5. Els carrers més foscos	349
6. Salutació al sol	405
<i>Nota final</i>	455
<i>Agraïments</i>	457

SANDRA

Des que vaig tornar de Dianium fa més d'un any, he somiat moltes vegades en l'Alberto, amb aquella mena de somni de l'adéu, com quan somiava en l'escola o en una casa on vivíem quan era petita i que tamborinava en la meva memòria amb el seu passadís laberíntic i la llum engegadorament blanca de la cuina.

Abans de l'Alberto, mai no vaig creure que existís alguna cosa més que el que hi havia entre en Santi —el pare del meu fill— i jo, i no perquè fos ideal o meravellós, sinó perquè se'm feia difícil imaginar-me el que no tenia. El nostre amor era normal. I fèiem bona parella: ell era tres anys més gran que jo, tenia contracte fix (era un dels pocs experts en un programa informàtic amb el qual, si volia, podia treballar des de casa) i un pis vell al centre que havia heretat. Quan em vaig quedar a l'atur no em vaig haver d'amoïnar gaire: viuríem junts i em dedicaria a fer algun curs de formació. Quan li vaig anunciar que estava embarrassada se'n va alegrar molt, i va dir que volia que ens caséssim i forméssim una família. Però quan es va adonar de com m'atabalava aquell possible futur, va deixar de par-

lar-ne. Vam passar junts quatre mesos i, malgrat que no sabia què era el que em faltava perquè mai no ho havia tingut, un dia vaig veure una parella en un vagó del metro petonejant-se d'una manera que em va esglaiar. Em van venir ganes de plorar, vaig sentir un crit profund a l'ànima. Vaig saber amb una certesa punyent, com si em clavessin un ganivet de llum al cervell, que si no tenia aquell petó no en volia cap. No volia un amor normal.

Va ser llavors quan vaig decidir demanar-li a la meva germana que em deixés la caseta de la platja per anar a passar uns mesos a Dianium. I allà hi havia l'Alberto, ficat en un dels afers més lletjos i perillosos que mai hauria pogut sospitar: la Germandat, un grup d'antics nazis i neonazis, refugiats a l'esplendor de la Costa Blanca. Ell n'era un i, tanmateix, em va ajudar. Em va salvar. Em va treure en braços de Villa Sol, un lloc que primer va ser bonic i després terrorífic. I un dia, un capvespre fresc, en un dels pocs moments en què vam estar sols, mentre caminàvem per la platja, vaig notar els seus llavis fins i suaus sobre els meus, mossegant-los. Vaig notar la seva llengua sedosa dins de la meua boca com un trosset de mar, entrant i sortint com les onades. El seu cos a prop, molt a prop. O sigui que era això. O sigui que ja no hi havia cap dubte del que volia. Tot estava en aquell cos prim i en aquells cabells castanys, tan flonjos que els hi podia arrencar una simple brisa. Estava en la camisa arrugada i arremangada fins als colzes, i en la seva manera d'esperar els esdeveniments amb un peu repenjat a la paret mentre llançava el fum del cigarret cap amunt formant petits núvols de tempesta. Estava en els seus ulls, esmunyedissos com una anguila. I m'agradaria explicar-li a algú a qui li interessi de debò que des d'aquella vegada amb l'Alberto mai més no m'he sentit sola, encara que no l'hagi tornat a veure ni a tenir-ne notícies.

JULIÁN

Des del castell de Dianium es pot veure el port de pescadors, amb barques, velers, alguns iots espectaculars i un ferri que fa diàriament el trajecte d'anada i tornada a l'illa d'Eivissa. També hi ha una magnífica panoràmica des de la muntanya, la flora de la qual els ecologistes intenten protegir desesperadament.

I més cap a l'interior, a uns deu quilòmetres del nucli urbà, entre oliveres, estepes, pins i vinyes, hi ha la residència de la tercera edat Tres Olivos, on visc des de fa més d'un any. A la primavera floreixen els ametllers, amb un color rosat que ens embolcalla a tots de fantasia, com si ja haguéssim passat a millor vida.

Només d'arribar vaig aconseguir instal·lar-me a la mateixa habitació en què va passar els seus últims anys el meu gran amic Salva. Abans de morir-se em va enviar una carta a Buenos Aires demanant-me que el vingués a veure a Espanya. Malauradament, quan vaig arribar ja s'havia mort. Però em va deixar una herència enverinada: descobrir al món la Germandat, una organització nazi amagada a Dianium que vaig poder desarticular amb l'ajuda fortuïta de la Sandra, una noia embarassada de cinc mesos a qui vaig posar en autèntic perill i a qui mai no he demanat perdó. Tampoc no li he donat les gràcies per l'indescriptible plaer que sento pel fet d'haver obligat els líders d'aquella macabra banda a ocultar-se un altre cop, amb el que tot això suposa a la nostra edat, la d'ells i la meva, que no baixa dels vuitanta anys.

Dos dels més importants eren en Fredrik i la Karin Christensen. Vivien a la zona del Tosalet, en un xalet molt maco construït als anys cinquanta on la placa amb el nom de Villa Sol sempre brillava, tant amb la llum com amb la pluja. Quan era jove, en Fredrik pertanyia a les Waffen-SS

i va ser condecorat pel mateix Führer gràcies a uns mèrits terribles. Es va casar amb la Karin, una jove rossa i jovial afiliada al partit nazi, que amb la vellesa va enlletgir i amb l'artrosi es va retorçar com un arbre podrit. Després de la guerra es van amagar sota el sol daurat de Dianium, fins que primer en Salva i després jo els vam descobrir i van haver de fugir cames ajudeu-me.

L'última vegada que em vaig trobar amb en Fred, assegut en una cadira de ferro forjat de l'esplèndid jardí de Villa Sol, li va costar un munt aixecar aquella enorme carcassa d'ossos de la cadira. Va dissimular tant com va poder, però jo sé molt bé què és estar fet pols.

No van tenir temps d'endur-se els mobles ni la roba, i quan vaig passar per la vila al cap de vuit dies de la meva denúncia, es notava la fugida ràpida en tots els detalls: tovallols tirades per la gespa, una enorme sabata de jugar a golf d'en Fred surant entre fulles a l'aigua de la piscina, alguna finestra oberta i, al costat dels rosers, un vestit vermell de la Karin convertit en un drap ple de pols. La pèrgola, on devien haver passat tantes vetllades amb els companys d'antigues aventures, semblava abandonada des de feia segles. Des de fora de les vidrieres de la sala d'estar, es veia a l'interior una taula braser amb dues tasses de vora daurada i una tetera d'uns colors molt agradables a la vista. Potser els van avisar a la tarda, durant o després del te, que calia fugir amb urgència. Segurament els van venir a buscar amb un cotxe, van carregar el més imprescindible i se'ls van endur vés a saber on, probablement a un altre poble ple de turistes jubilats. Però per molt semblant que sigui aquest altre lloc, el fet d'haver-se d'adaptar a un nou raconet, de no sentir-se segurs com abans, els deu haver destrossat, la qual cosa em produeix una immensa joia.

La vila va estar buida uns mesos, fins que la Germandat se'n va ocupar i va encarregar a una immobiliària que la

llogués. Quantes vegades he pensat en els desconeguts que deuen beure en els mateixos gots que aquells dos criminals, deuen seure a la mateixa tassa del vàter i algun d'ells, potser un dels fills, deu dormir a l'habitació on la Sandra va estar segrestada, malalta i al caire de la mort. Potser alguna nit el nou inquilí té un malson terrible i no sap per què, i potser a vegades es desperta angoixat i amb una suor freda i ho atribueix a la maleïda calor.

En canvi, la mansió de l'altra parella de nazis, l'Otto i l'Alice, s'ha mantingut tancada amb pany i clau, sostinguda per aquelles columnes dòriques a punt d'escrotonar-se. Com si encara somiessin a tornar-hi, com si encara creguessin que tindran una segona oportunitat. No m'estranyaria que encara es conservessin objectes de valor entre les nombroses parets: quadres, mobles, tapissos, llums, miralls, i que se'ls anessin enduent de mica en mica, a la nit. Per molt que les seves vides estiguin en perill, qualsevol que hagi conegut l'Alice sap que la seva cobdícia no té límits i que és gairebé impensable que deixi enrere allò que ha robat. Si pogués, s'ho enduria a l'infern.

L'Otto era un paio excèntric i fanfarró. Ser nazi l'omplia d'orgull. I els altres podien veure aquell orgull que li proporcionava ser nazi en la mirada, exaltada com si anés begut i s'acabés de barallar amb algú. L'acompanyaven la veuarra i l'estatura, l'embraviment vidriós dels ulls i, quan era jove, l'uniforme. Una de les seves gestes més sonades va ser la de rescatar el Duce amb una avioneta al centre mateix de Milà. Necessitava ser un heroi per als seus des que, de jove, li van travessar la cara d'un cop de sabre en un duel i li van deixar una cicatriu, que exhibia amb el seu orgull permanent. No se li va acudir mai que era un ximple? Ho pensava tothom, començant per la seva dona —la retorçada Alice—, seguint per en Fred i la Karin, que el consideraven el noi dels encàrrecs de l'Alice, i acabant pel Carnisser de

Mauthausen, per al qual els que no havien traspassat la ratlla de la suprema crueltat eren uns inútils i no es mereixien el seu respecte. Ho pensava tothom menys el mateix Otto i algun despistat més.

Per a sorpresa meua, dos nazis van ingressar al mateix temps que jo a Tres Olivos: una dona que es deia Elfe, amb greus problemes d'alcohol, i el meu objectiu, el motiu pel qual no em salto cap pastilla i em cuido, el monstre número u, a qui tota la trepa venera. El Carnisser de Mauthausen. Des que el vaig veure entrar per la porta de la residència em dedico a intentar amargar-li la vida, treure'l de polleguera i convence'l que, a causa de la seva avançada edat, està perdent el cap i que no és ningú especial, sinó un simple mortal que es pixa a sobre amb més freqüència del que seria desitjable.

El visiten cada dia dos cadells de la Germandat que han decidit mantenir-se als seus llocs: la Frida i en Martín, juntament amb altres noves incorporacions. A l'altre noi, l'Alberto, del qual la Sandra es va enamorar, al meu parer exageradament, el van matar quan ella se'n va anar de Dianium. I em fa molta pena que la Sandra arribi a assabentar-se'n. Si se'm concedís algun poder sobrenatural, només un, l'utilitzaria per fer-lo ressuscitar perquè ella estigui contenta allà on sigui. Perquè moltes vegades m'he preguntat si deu haver aconseguit ser feliç.

SANDRA

A vegades penso que no va ser real, que si busqués Dianium al mapa m'adonaria que només existeix per a mi.

Ja fa un any i mig que vaig haver d'abandonar el poble precipitadament. Vaig haver de fugir cap a Madrid a les sis de la matinada, a la part posterior d'un autobús, mentre

veia els primers rajos de sol que es llançaven sobre els arbres, els cingles i algun teulat solitari. En un restaurant de carretera, on vam fer una parada, vaig comprar una ampolla d'aigua i al lavabo em vaig espantar de tan pàl·lida que em vaig veure. A vegades no era conscient del meu estat i que dins del meu cos hi havia algú més amb les seves pròpies necessitats.

No volia adormir-me fins que es fes completament de dia i s'anessin esvaint els ulls d'àguila d'en Fred, fixos a la meua panxa com si intentés hipnotitzar el meu fill, i els dits deformes de la Karin passant a frec de pell. Fins que deixava de veure la mirada plena d'ansietat d'en Julián dient-me adéu, i el seu cos magre, que convertia la seva roba en tres talles més gran del que era. Potser no el tornaria a veure més, però en aquell moment fugir anava abans que qualsevol bon sentiment.

De seguida que vaig conèixer en Julián, em va inspirar confiança. Va ser al cap de poc d'arribar a Dianium. El vaig veure al davant de la caseta de la platja amb trenta-cinc graus que la humitat elevava fins a quaranta, i em va fer la impressió que estava a punt de desmaiar-se. Devia tenir uns vuitanta anys. Li vaig oferir un got d'aigua. En Julián es va treure el barret d'imitació panamà, dels que venen a les parades del passeig marítim, per cavallerositat cap a mi, i es va eixugar la cara amarada de suor amb un mocador de roba blanc. Mai no el vaig veure fent servir mocadors de paper, ni per descomptat eixugar-se amb la màniga del gec. Per molta calor que fes, no se separava d'aquella jaqueta de color blau cel, perquè a les butxaques hi duia la cartera, les pastilles del cor, del sucre, de la pressió i vés a saber quantes més; també hi duia una llibreteta, perquè ja no es fiava de la seva memòria, les ulleres de prop, les de sol i una foto de la seva dona, la Raquel. Ho repartia tot amb molta cura per equilibrar el pes. I durant uns dies també hi va

portar un retall de diari amb la foto d'en Fredrik i la Karin Christensen en què es demostrava la seva autèntica identitat, i per a mi ja no hi va haver marxa enrere. Vaig passar a l'altra banda de la foto, al costat terrible que hauria preferit no conèixer. Abans de tot això, mai no havia sospitat d'uns ulls amistosos ni d'un somriure bonifaci. Alguns diuen que totes les persones que arriben a la nostra vida són necessàries. Uns fan el paper de dolents, d'altres de pirats, d'altres de generosos, d'altres d'herois o de covards. Segons aquesta teoria, de tots n'aprenem alguna cosa, i tan sols per això ja se'ls ha de reconèixer alguna virtut, però això ho diuen perquè no han conegut la Germandat.

La veritat és que, a mesura que passaven els mesos, em recordava més d'en Julián i em preguntava què se'n devia haver fet. Em feia la sensació que l'havia abandonat. Si em veiés ara, vestida amb camises planxades, jaquetes entallades i sabates de taló, maquillada i portant-me a les set del matí, no s'ho creuria.

JULIÁN

Sempre la mateixa cançó. Després de sopar, m'adormo mirant la televisió a la sala annexa al menjador, i a les quatre de la matinada em desperto completament desvetllat. Quan era jove i fumava, m'encenia un cigarret a la terrassa, feia unes quantes pipades i me'n tornava al llit. L'escalfor de la Raquel —la meua companya durant trenta anys— m'acabava fent endormiscar, la seva olor em donava seguretat, la foscor quedava a fora, tancava els ulls i em deixava endur per les nostres respiracions. Un ball lent, rítmic, entre un malson i un altre, i a vegades algun somni dolç em sobresaltava més que els mateixos malsons, com si no estigués destinat a mi. Em despertava definitivament a les set. Però

ara no tenia la Raquel i, a més, m'havia d'espavilar sense fumar. Llegia fins que em coïen els ulls, poca estona. També em quedava mirant el sostre o la porta de l'armari, com si a dins del guix i la fusta hi hagués l'esperit d'en Salva amagat. M'hauria agradat creure en esperits i pensar que el seu era en aquella habitació, acompanyant-me i assenyalant-me a la seva manera alguna cosa en la qual m'hauria de fixar, alguna cosa en la qual encara no havia caigut. Em feia la impressió que em cridava des de muntanyes molt altes i molt llunyanes que encara no ho havia descobert tot, i em feia la impressió que jo era molt matusser i que tenia teranyines als ulls i al cervell, i que potser només havia vist la punta de l'iceberg.

Des que tinc tant de temps per pensar sota les palmeres del jardí i entre el brunzit dels insectes, he començat a preguntar-me per què en Salva no va denunciar directament la Germandat. Era fàcil donar els seus noms i les adreces, tal com vaig fer jo. En canvi, em va obligar a descobrir una cosa que ell ja havia descobert. O volia la meva ajuda perquè anéssim més enllà?

SANDRA

Em pensava que l'inici de la meva nova vida a Madrid seria tortuós i ple de pedres, però no n'hi va haver per a tant. Em vaig començar a adonar que potser abans de veure-li les orelles al llop a Dianium, no apreciava el que la gent feia per mi. La meva germana va llogar un local en un centre comercial i em va proposar ser la seva sòcia, malgrat que era ella la que hi posava els diners. M'entusiasmava decorar l'aparador amb unes quantes peces de roba, bijuteria i un parell d'accessoris com ara cinturons o bosses de mà. Intentava que reflectís el millor que es podia trobar a l'interior.

En el fons, l'aparador és com qualsevol quan s'arregla per sortir, i el meu aparador cada dia tenia menys a veure amb l'antiga Sandra de la metxa vermella i els pírcings. No parava en tot el dia: obrir caixes, tornar mercaderia, repassar factures... En altres temps hauria pensat que era un autèntic rotllo i m'hauria deprimint imaginar-me envellint entre els collarets, els mocadors i les bruses penjades d'aquelles quatre parets.

Ara tot havia canviat, i donava gràcies per tenir tanta feina i no poder-me delectar en l'Alberto, un pensament que em feia posar molt trista. A més, vaig tenir la sort de trobar un petit apartament a prop de la botiga i d'una llar d'infants, la hipoteca del qual els meus pares m'ajudaven a pagar gustosament perquè ara tenia un fill, una feina, el que ells anomenaven posar seny. Tot i que la cirereta de la meva vida, o més ben dit, de la seva, seria que tingués un marit, per anar bé en Santi, el pare del meu fill. De totes maneres, intentaven aconseguir-se i no insistir en aquest punt per por de despertar l'antiga Sandra de la metxa vermella, la descontenta, la que no s'estava mai quieta, i que ella ho engegues tot a rodar. Era normal, per a ells havia passat un any i mig de la meva fugida. Per a mi, un segle. Ells continuaven igual i jo havia envellit. En el fons, m'entendria que se sentissin responsables de mi cada vegada que l'espifiava. I esperava que mai no obrissin del tot els ulls.

Em va distreure molt escollir els mobles del pis: un sofà, la tauleta de la sala d'estar, una estanteria, el meu llit. En Santi em va ajudar a empaperar l'habitació del nen i va enganxar estrelles al sostre que quan s'apagava el llum il·luminaven el terra i les parets com si el cel fos pertot arreu. La meva germana va treure del traster un bressol dels seus fills, que només necessitava una envernissada, i els meus pares em van regalar un cotxet Jané últim model juntament amb una bossa capitonada d'ossets de color lila per pen-

jar-la al respatller i portar-hi els biberons i els bolquers. Era molt agradable que tots es preocupessin pel benestar del meu fill. Abans de néixer tenia tota la roba que necessitaria fins que fes un any i joguines de goma per a quan li comencessin a sortir les dents.

Estava tan ocupada que no em vaig adonar que el dia assenyalat estava a punt d'arribar. I el 12 de febrer del 2005, pels volts de les quatre de la matinada, em vaig llevar per anar al lavabo i vaig notar un líquid que em lliscava per les cames. No em va semblar que estigués trencant aigües, sinó una altra cosa, potser que el nen no venia bé. Les sabatilles em van quedar amarades de sang i em va seguir un regueró fins al telèfon. No volia despertar els meus pares ni la meva germana, molt donats a les tragèdies de matinada, i vaig trucar a en Santi, amb tot el que això suposava de sobrecàrrega sentimental. Mentre esperava que arribés, em vaig posar una tovallola entre les cames i vaig posar com vaig poder la robeta del nen a la bossa, amb la revelació interna que el meu fill lluitaria per venir al món i se salvaria d'innombrables perills.